

29 Μαρτίου, 1991

[ΠΙΚΗΣ, ΠΟΓΙΑΤΖΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, Δ/στές]

ΒΡΑΣΙΔΑΣ ΣΤΑΥΡΟΥ,

Εφεσείων,

v.

ΑΝΔΡΕΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ,

Εφεσιβλήτου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7548)

Σύμβαση — Ανεπίτρεπτη επιρροή (undue influence) — Ασκηθείσα από τρίτο πρόσωπο, χωρίς την γνώση του συμβαλλόμενου και χωρίς να έχει υιοθετηθεί από αυτόν — Κατά πόσο επιφέρει ακυρότητα της σύμβασης — άρθρο 16 του περί Συμβάσεων Νόμου, Κεφ. 149.

Σύμβαση — Ακύρωση σύμβασης κατά το δίκαιο της επιείκειας (rescission) λόγω μονομερούς λάθους του ενός συμβαλλόμενου — Υπό ποιές περιστάσεις επιτρέπεται.

5

Μετά από αυτοκινητικό δυστύχημα ο Εφεσιβλήτος παραδέχθηκε ευθύνη και ανέλαβε να αποζημιώσει τον Εφεσειόντα. Κατόπιν της συμφωνίας οι αστυνομικές αρχές δεν προχώρησαν στη συμπλήρωση των ερευνών τους και πιθανή προσαγωγή του Εφεσιβλήτου στο Δικαστήριο. Οι διάδικοι επισκέφθηκαν μαζί το κατάστημα της αντιπροσωπείας της μάρκας του αυτοκινήτου του Εφεσειόντα για προσδιορισμό του ύψους της ζημίας, και εκεί ο Εφεσιβλήτος υπόγραψε διατακτικό για Κ£300. Η ζημία ανήλθε τελικά στο ποσό των Κ£358,50 σεντ. Ο Εφεσιβλήτος αρνήθηκε να πληρώσει, ισχυριζόμενος ότι έκαμε τη συμφωνία (α) μετά από πίεση από τον αστυνομικό που ερευνούσε το δυστύχημα, και (β) έχοντας την εντύπωση ότι το ύψος της ζημίας δεν θα υπερέβαινε τις Κ£50. Το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι η ασκηθείσα πίεση έγινε χωρίς τη γνώση του Εφεσειόντα και χωρίς να υιοθετηθεί από αυτόν, και κατά συνέπεια δεν μπορούσε να οδηγήσει σε ακύρωση της συμφωνίας δυνάμει του άρθρου 16 του περί Συμβάσεων Νόμου, Κεφ. 149, αλλά βρήκε επίσης ότι ο Εφεσιβλήτος είχε συνάψει την συμφωνία πιστεύοντας ότι η ζημία ανερχόταν σε περίπου Κ£50 μόνο και γι' αυτό θεώρησε δίκαιο να ακυρώσει τη συμφωνία κατά το δίκαιο της επιείκειας υπό τον όρο ότι ο Εφεσιβλήτος θα πλήρωνε στον Εφεσειόντα ποσό Κ£50.

10

15

20

25

Ο Εφεσειών υπέβαλε έφεση κατά της ακύρωσης λόγω μονομερούς λάθους και ο Εφεσιβλήτος αντέφεση κατά της μή ακύρωσης λόγω ανεπίτρεπτης επιρροής.

30

Αποφασίσθηκε ότι

5 α) Εφ' όσο η ασκηθείσα πίεση είχε γίνει χωρίς την γνώση του Εφεσείοντα και χωρίς να υιοθετηθεί άμεσα ή έμμεσα από αυτόν, η συμφωνία δεν μπορούσε να κηρυχθεί άκυρη λόγω άσκησης ανεπί-
 τρεπτης επιρροής (undue influence) δυνάμει του άρθρου 16 του
 περί Συμβάσεων Νόμου, Κεφ. 149.

10 β) Η ακύρωση σύμβασης κατά το δίκαιο της επιείκειας (rescission) λόγω μονομερούς λάθους ενός των συμβαλλομένων δι-
 καιολογείται μόνο σε σπάνιες, ολότελα εξαιρετικές, περιπτώσεις,
 όπου το λάθος προκλήθηκε από αναληθείς παραστάσεις, δόλιες ή
 αθώες, του αντισυμβαλλομένου. Στην παρούσα υπόθεση ο Εφε-
 σείων δεν είχε πράξει οτιδήποτε που να δικαιολογούσε την παρε-
 μπόδιση διεκδίκησης των νομικών του δικαιωμάτων δυνάμει της
 σύμβασης.

15 *Η έφεση επιτράπηκε με έξοδα. Η αντίφεση
 απορρίφθηκε χωρίς έξοδα, δεδομένου ότι η
 άσκησή της δεν επαύξησε τα έξοδα της έφεσης.*

20 *per Curiam:* i) Εφ' όσο υπήρχε έγκυρη συμφωνία για αποζημίω-
 ση ο Εφεσείων δεν είχε καμμία υποχρέωση να παρουσιάσει περαι-
 τέρω μαρτυρία για τις συνθήκες του δυστυχήματος.

25 ii) Αν ήταν σωστή η απόφαση για ακύρωση της συμφωνίας, η
 επιβολή του όρου καταβολής Κ£50 από τον Εφεσίβλητο ήταν
 ασυμβίβαστη με το συμπέρασμα ότι η συμφωνία υπέκειτο σε ακύ-
 ρωση και αντιμαχόταν με τις συνέπειες της ακύρωσης, που είναι η
 αποκατάσταση των μερών στη θέση που κατείχαν πριν την σύναψη
 της σύμβασης.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Solle v. Butcher [1949] 2 All E.R. 1107.

Magee v. Pennine Insurance Co Ltd [1969] 2 All E.R. 891.

30 *Panayiotou v. Solomou (1979) 1 C.L.R. 779.*

James Graham & Co v. Southgate Sands [1985] 2 All E.R. 344.

Gallie v. Lee [1971] A.C. 1004.

Έφεση.

35 Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του
 Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού (Νικολάτος Πρ.Ε.Δ.)
 που δόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου, 1987 (Αρ. Αγωγής 80/86)
 με την οποία η απαίτηση του για αποζημίωση, λόγω διάρ-
 ρηξης συμφωνίας για την αποπληρωμή ζημιάς που προκά-

λесе ο εναγόμενος στο αυτοκίνητό του, απορρίφθηκε.

Α. Μυριάνθης και Χρ. Χατζηλοϊζου, για τον εφεσεϊόντα.

Σ. Παύλου, για τον εφεσίβλητο.

Cur. adv. vult 5

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο δικαστής Γ.Μ.Πικής.

ΠΙΚΗΣ, Δ. : Η, φαινομενικά τουλάχιστο, απλή απαίτηση του εφεσιβλήτου (ενάγοντα) για την αποζημίωση, λόγω διάρρηξης συμφωνίας για την αποπληρωμή ζημίας που προκάλεσε ο εφεσίβλητος (εναγόμενος) στο αυτοκίνητό του, έχει περιπλακεί σε ένα λαβύρινθο νομικών θεμάτων, έξοδος από τον οποίο είναι αναγκαία για τον προσδιορισμό και τη διασαφήνιση των θεμάτων που εγείρονται προς επίλυση στην έφεση. Μετά τη διαπίστωση του πρωτόδικου δικαστηρίου, ότι τα αυτοκίνητα των διαδίκων, που ήταν ενωρίτερα σταθμευμένα έξω από την κατοικία του εφεσιβλήτου, είχαν συγκρουστεί, ο εφεσίβλητος αναγνώρισε με δήλωσή του στις αστυνομικές Αρχές ότι ευθυνόταν για τη σύγκρουση και ανέλαβε να αποζημιώσει τον εφεσεϊόντα. Την παραδοχή για την ευθύνη του και την ανάληψη της υποχρέωσης για αποζημίωση, ο εφεσίβλητος γνωστοποίησε στον εφεσεϊόντα και συγχρόνως δραστηριοποιήθηκε, πάντα σε συνεννόηση με τον αντίδικό του, για τον προσδιορισμό της ζημίας προς διακανονισμό κάθε απαίτησης του εφεσεϊόντα σε σχέση με τη ζημιά την οποία υπέστη. Ας σημειωθεί ότι οι κατοικίες των διαδίκων στην Πάχνα γειτνιάζουν. Ενόψει της συνεννόησης στην οποία προήλθαν οι δυο γείτονες, οι αστυνομικές Αρχές του χωριού στις οποίες ο εφεσεϊών είχε καταγγείλει το δυστύχημα, δεν έλαβαν κανένα μέτρο για τη διερεύνηση των συνθηκών της σύγκρουσης, τον προσδιορισμό της ευθύνης γι' αυτή, και ενδεχομένως την προσαγωγή του υπευθύνου ενώπιον ποινικού δικαστηρίου για οδική αμέλεια. Με την καθοδήγηση ενός συγχωριανού των διαδίκων, στον οποίο

ο εφεσίβλητος αποτάθηκε, οι τρεις τους επισκέφθηκαν το υποκατάστημα των εισαγωγών των αυτοκινήτων, της κατηγορίας του αυτοκινήτου του εφεσείοντα, ΠΕΖΙΩ, στη Λεμεσό, για την εξεύρεση και αγορά των αναγκαίων εξαρτημάτων για την επιδιόρθωση του οχήματος. Αφού προσδιορίστηκαν τα αναγκαία ανταλλακτικά, ο εφεσίβλητος ανέλαβε υποχρέωση για την παραγγελία και την καταβολή του τιμήματος τους, υπογράφοντας το σχετικό διατακτικό για το ποσό των £300.--.

Το πρωτόδικο δικαστήριο, αφού απάντησε σε τρία ερωτήματα που έθεσε σχετικά με την ύπαρξη δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ των μερών, προέβη στο εύρημα ότι οι διάδικοι προήλθαν σε συμφωνία (προφορική) βάσει της οποίας ο εφεσίβλητος ανέλαβε να αποζημιώσει τον εφεσείοντα για τη ζημιά που προκλήθηκε στο αυτοκίνητό του ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης μεταξύ τους. Σύμφωνα με τα μη αμφισβητηθέντα ευρήματα του δικαστηρίου, η ζημιά αυτή ανερχόταν σε £358,50 σεντ. Παρά τη δέσμευσή του προς τον Οίκο L. P. Loucaides Ltd., για την αγορά των ανταλλακτικών, και τη συμφωνία του για αποζημίωση του εφεσείοντα, ο εφεσίβλητος παρέλειψε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει. Αρχικά, ισχυρίστηκε ότι αδυνατούσε να ανταποκριθεί αμέσως στην καταβολή του τιμήματος των ανταλλακτικών, και ζήτησε κάποια πίστωση χρόνου για την αποπληρωμή του χρέους. Αργότερα, αποποιήθηκε τις υποχρεώσεις του και αποκήρυξε τη συμφωνία, διεκδικώντας δικαίωμα να πράξει τούτο ενόψει του ανυπόστατου της συμφωνίας την οποία είχε συνάψει με τον εφεσείοντα. Σύμφωνα πάντα με τα ευρήματα του δικαστηρίου, όταν ο εφεσίβλητος διαπίστωσε ότι η ζημιά του αυτοκινήτου του εφεσείοντα υπερέβαινε κατά πολύ το ποσό το οποίο είχε αρχικά υπολογίσει - £50 - αποκήρυξε τη συμφωνία ενόψει και των συνθηκών κάτω από τις οποίες είχε αναλάβει την υποχρέωση. Ανέλαβε την ευθύνη για την αποζημίωση του εφεσείοντα κάτω από την πίεση του αστυνομικού ο οποίος είχε αποσπασθεί για τη διερεύνηση του δυστυχήματος, έχοντας την πεποίθηση ότι η ζημιά η οποία είχε προκληθεί στο αυτοκίνητο του εφεσείοντα δεν υπερέβαινε το ποσό των £50.--. Του λέχθη-

κε, όπως ο εφεσίβλητος ισχυρίστηκε, ότι ήταν καλύτερα γι' αυτόν να αναλάβει ευθύνη για το δυστύχημα, και έτσι να αποφευχθεί η διερεύνηση του δυστυχήματος και οι πιθανές επιπτώσεις που ενδεχομένως θα αντιμετώπιζε στην προσπάθειά του να αποκτήσει άδεια οδηγού. Κατά τον κρίσιμο χρόνο είχε μόνο μαθητική άδεια. Κάτω από αυτή την πίεση, και υπό το κράτος της εσφαλμένης εντύπωσης ως προς το ύψος της δαπάνης για την επιδιόρθωση του αυτοκινήτου του εφεσείοντα, υπέγραψε (α) την προαναφερθείσα δήλωση στις αστυνομικές Αρχές, και (β) συμφώνησε να αποζημιώσει τον εφεσείοντα. Η πίεση από τον αστυνομικό ασκήθηκε, όπως προκύπτει από τη μαρτυρία του εφεσιβλήτου και τα ευρήματα του δικαστηρίου, εν αγνοία του εφεσείοντα και χωρίς καμιά ενθάρρυνση από αυτόν.

Το πρωτόδικο δικαστήριο δέχθηκε μεν την εκδοχή του εφεσιβλήτου για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες είχε συμφωνήσει να αποζημιώσει τον εφεσείοντα, αλλά δεν τον απάλλαξε από τη συμφωνία, επειδή η πίεση που ασκήθηκε δεν προήλθε από τον εφεσείοντα, αλλά από τρίτο πρόσωπο άσχετο με αυτόν. Κατά συνέπεια, δεν τεκμηριώθηκαν οι προϋποθέσεις που θέτει το άρθρο 16 του Κεφ. 149, που επικαλέσθηκε ο εφεσίβλητος για την ακύρωση της συμφωνίας λόγω της άσκησης ανεπίτρεπτης επιρροής (*undue influence*).

Παρά τη διαπίστωση ότι η συμφωνία μεταξύ των διαδίκων ήταν νομικά δεσμευτική, το δικαστήριο έκρινε ότι η συμφωνία υπόκειτο σε ακύρωση (*rescission*), βάσει των κανόνων της επιείκειας, λόγω του λάθους (*mistake*) κάτω από το οποίο τελούσε ο εφεσίβλητος για την υποχρέωσή του να αποζημιώσει τον εφεσείοντα. Δεν απάλλαξε όμως τον εφεσίβλητο από κάθε υποχρέωση προς αυτόν. Επέδρασε υπέρ του εφεσείοντα το ποσό των £50 το οποίο ο εφεσίβλητος είχε κατά νου να καταβάλει κατά το χρόνο ανάληψης της υποχρέωσης για την αποζημίωσή του. Η νομική βάση της υποχρέωσης αυτής δεν προσδιορίζεται στην απόφαση, ούτε συσχετίζεται με τις έγγραφες προτάσεις με τις οποίες επίσης δεν συναρτάται και η ακύρωση

(*rescission*) της συμφωνίας, κατά το δίκαιο της επιείκειας.

Τα ευρήματα και συμπεράσματα του δικαστηρίου περιέχονται στο πάρα κάτω απόσπασμα από την απόφαση του πρωτόδικου δικαστηρίου :

5 "Έχοντας υπόψη ότι ο Εναγόμενος υπόγραψε την προαναφερθείσα δήλωση στην Αστυνομία, πιστεύοντας ότι η ζημιά ανερχόταν σε περίπου £50, ποσό που δέχτηκε να πληρώσει για κάλυψη της ζημιάς που προκλήθηκε και ότι αργότερα προχώρησε, με την συμπεριφορά του, στην επιβεβαίωση συμφωνίας για αποζημίωση, αλλά 10 από παρανόηση ως προς την ύπαρξη και έκταση των νομικών του υποχρεώσεων, θεωρώ δίκαιο να ακυρώσω την συμφωνία αποζημίωσης, που βρήκα ότι αποδεικνύεται από την συμπεριφορά των μερών, υπό τον 15 όρον ότι ο Εναγόμενος θα πληρώσει στον Ενάγοντα το ποσόν £50 που, όπως ανάφερα, δέχτηκε να πληρώσει πριν την παρανόηση ως προς τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του."

20 Σε προηγούμενο σημείο της απόφασης, γίνεται αναφορά στο Σύγγραμμα "Το Αγγλικό κοινό δίκαιο - Οι κανόνες της επιείκειας και η εφαρμογή τους στην Κύπρο", στο κεφάλαιο που αναλύεται η δικαιοϊκή βάση της εφαρμογής των κανόνων της επιείκειας στην Κύπρο· καθώς και στη γενική αρχή ότι όπου συγκρούονται παράλληλες αρχές 25 του κοινού δικαίου και των κανόνων της επιείκειας, υπερισχύει το δίκαιο της επιείκειας. Στο ίδιο απόσπασμα από το πιο πάνω σύγγραμμα, διευκρινίζεται ότι είναι παραδεκτή η επίκληση των κανόνων της επιείκειας στις περιπτώσεις εκείνες που η εφαρμογή των αρχών του κοινού 30 δικαίου θα οδηγούσε σε πασιφανή και απαράδεκτη αδικία. Το πρωτόδικο δικαστήριο επίσης αναφέρεται στο Σύγγραμμα "Chitty on Contracts" (25th ed., para. 347) και στη σειρά "Halsbury's Laws of England" (4th ed., Vol. 9, para. 449) στο κεφάλαιο που πραγματεύεται τις επιπτώσεις του 35 λάθους (*mistake in equity*) βάσει των κανόνων της επιείκειας, για να διαπιστωθεί κατά πόσο ο εφεσίβλητος μπο-

ρούσε εύλογα να επικαλεσθεί τις αρχές αυτές για την ακύρωση της μεταξύ των διαδίκων συμφωνίας. Μνημονεύονται επίσης δυο αποφάσεις των αγγλικών δικαστηρίων, *Solle v. Butcher* [1949] 2 All E.R. 1107 και *Magee v. Pennine Insurance Co., Ltd.* [1969] 2 All E.R. 891 στις 5
οποίες ο εναγόμενος είχε επικαλεσθεί με επιτυχία τις αρχές της επιείκειας για την ακύρωση (rescission) συμφωνίας την οποία είχε συνάψει με τον αντιδικό του. Και στις δυο περιπτώσεις, οι συμβαλλόμενοι είχαν λειτουργήσει υπό το κράτος αμοιβαίου λάθους το οποίο κρίθηκε ότι 10 δικαιολογούσε τον παραμερισμό της συμφωνίας.

Προκύπτει από το σκεπτικό της απόφασης, όπως αποκαλύπτεται από το απόσπασμα που παραθέσαμε πιο πάνω, ότι ο πρωτόδικος δικαστής δεν εκτίμησε σωστά τις 15 νομικές συνέπειες της ακύρωσης. Η ακύρωση (rescission) επιφέρει τον παραμερισμό της συμφωνίας και την αποκατάσταση των μερών στη θέση που κατείχαν πριν την ανάληψη των υποχρεώσεων που περιέχονται σ' αυτή. Η απόδοση ευθύνης στον εφεσίβλητο για την καταβολή του ποσού των £50 είναι ασυμβίβαστη με το συμπέρασμα ότι η 20 συμφωνία υπόκειται σε ακύρωση και αντιμάχεται τις συνέπειες της ακύρωσης.

Ο εφεσείων προσβάλλει την απόφαση ως αντινομική προς το εύρημα ότι η μεταξύ των μερών συμφωνία ήταν 25 νομικά έγκυρη, και αξιώνει τον παραμερισμό της πρωτόδικης απόφασης και την αντικατάστασή της με απόφαση υπέρ του εφεσείοντα για το ποσό που κρίθηκε ότι οφειλόταν βάσει της μεταξύ των μερών συμφωνίας, δηλ. για ποσό £358,50 σεντ. Εξάλλου, ο εφεσίβλητος, με αντέφεσή του, αμφισβητεί το μέρος εκείνο της απόφασης βάσει του 30 οποίου κρίθηκε ότι η συμφωνία δεν υπόκειται σε ακύρωση λόγω της άσκησης ανεπίτρεπτης επιρροής (άρθρο 16, Κεφ. 149).

Η θέση του εφεσιβλήτου είναι ότι η πίεση η οποία ασκήθηκε από τον αστυνομικό, ο οποίος κλήθηκε για να 35 διερευνήσει το δυστύχημα, καθιστούσε τη συμφωνία άκυρη ενόψει του ότι ασκήθηκε στην παρουσία του εφε-

5 σείοντα και έμμεσα υιοθετήθηκε από αυτόν. Παρόλο που γίνεται δεκτή η νομική άποψη ότι, για την αποφυγή συμφωνίας βάσει των διατάξεων του άρθρ. 16 - Κεφ. 149, η ανεπίτρεπτη επιρροή (undue influence) πρέπει να προέρχεται ή να πηγάζει από τον αντισυμβαλλόμενο, το συμπέρασμα αυτό δικαιολογείται, και οποτεδήποτε η πίεση που ασκείται από τρίτο πρόσωπο υιοθετείται ρητά ή έμμεσα από το άλλο μέρος. Δε θα επεκταθούμε στη διερεύνηση της ορθότητας της θέσης αυτής η οποία προβλήθηκε σε συ-
 10 σχετισμό με την ερμηνεία των αντίστοιχων διατάξεων της ινδικής νομοθεσίας για το δίκαιο των συμβάσεων (Pollock & Mulla - Indian Contract and Specific Relief Acts, 10th ed., p.151 et seq.), επειδή η εισήγηση στερείται πραγματικού ερείσματος. Όπως ο ίδιος ο εφεσίβλητος ανέφερε στη
 15 μαρτυρία του, οι πιέσεις από τον αστυνομικό ασκήθηκαν μακριά και εν αγνοία του εφεσείοντα. Η αντέφεση, στο βαθμό και έκταση που στρέφεται εναντίον των ευρημάτων και συμπερασμάτων του πρωτόδικου δικαστηρίου για την ύπαρξη νομικά δεσμευτικής συμφωνίας μεταξύ των διαδι-
 20 κων, απορρίπτεται.

Πριν προχωρήσουμε στην εξέταση της έφεσης, κρίνουμε ότι το δικαστήριο ορθά διεπίστωσε ότι η εξυπακουόμενη παράλειψη του εφεσείοντα να διεκδικήσει τα δικαιώματά του (forbearance to sue), συνιστούσε αντιπαροχή
 25 (*Panayiotou v. Solomou*) (1979) 1 C.L.R. 779 Εσφαλμένα όμως έψεξε τον εφεσείοντα για παράλειψη προσαγωγής μαρτυρίας για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες επήλθε η σύγκρουση των δυο αυτοκινήτων. Τα δυο αυτοκίνητα
 30 ήταν σταθμευμένα, όπως έχουμε αναφέρει, έξω από την κατοικία του εφεσιβλήτου. Εύλογα συνάγεται, από τις ζημιές που είχαν προκληθεί, ότι προηγήθηκε βίαιη σύγκρουση, για την οποία ανέλαβε ευθύνη ο εφεσίβλητος, και για τις συνέπειες της οποίας συμφώνησε να αποζημιώσει τον εφεσείοντα. Η έγγραφος παραδοχή του εφεσιβλήτου στις
 35 αστυνομικές Αρχές, και αργότερα στον εφεσείοντα, για την πρόκληση της σύγκρουσης, και η αποδοχή ευθύνης για τις συνέπειες, καθιστούσε άνευ αντικειμένου την προσαγωγή οποιασδήποτε άλλης μαρτυρίας για τη θεμελίωση της αξίωσης του εφεσείοντα για τη συμφωνηθείσα αποζη-

μίσωσή του. Και εφόσο δεν ασκήθηκε οποιαδήποτε πίεση από τον εφεσεύοντα για την ανάληψη της υποχρέωσης από τον εφεσίβλητο, είναι αμφίβολο αν ήταν καν επιτρεπτή η προσαγωγή οποιασδήποτε μαρτυρίας η οποία ερχόταν σε αντίθεση με την έγγραφη παραδοχή του, που αποτέλεσε και τη βάση της συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων. Δε χρειάζεται όμως να επεκταθούμε ή να δώσουμε οριστική απάντηση στο θέμα αυτό γιατί δεν αποτελεί επίδικο θέμα της έφεσης. Θα προχωρήσουμε στην εξέταση των λόγων για τους οποίους επιδιώκεται ο παραμερισμός της πρωτόδικης απόφασης.

Η ακύρωση συμφωνίας (rescission) αποτελεί θεραπεία του δικαίου της επιείκειας η οποία, όπως και κάθε άλλη θεραπεία που παρέχεται βάσει αυτού του κλάδου του δικαίου, αποβλέπει στην περιστολή απαράδεκτης συμπεριφοράς του διεκδικούντος (ενάγοντος). Όπως επιγραμματικά αναφέρεται από το δικαστή Brown-Wilkinson L.J., στην απόφασή του στην υπόθεση *James Graham & Co. v. Southgate Sands* [1985] 2 All E.R. 344 "Equitable rights and defences operate and can operate only on the conscience of the plaintiff" (Δικαιώματα και υπερασπίσεις κατά το δίκαιο της επιείκειας επενεργούν και μπορεί να επενεργούν μόνο στη συνείδηση του ενάγοντος). Ό,τι σκοπεύεται είναι η περιστολή επονεϊδιστης συμπεριφοράς στην άσκηση δικαιωμάτων και εκπλήρωση υποχρεώσεων. Η θεραπεία της ακύρωσης (rescission) λόγω λάθους, διακρίνεται από τη διακήρυξη συμφωνίας ως άκυρης, κατά το κοινό δίκαιο, λόγω της ύπαρξης αμοιβαίου λάθους ως προς το θεμέλιο της συμφωνίας εφόσο δε συντρέχει αμέλεια στην ανάληψη των συμβατικών υποχρεώσεων (*Gallie v. Lee*) [1971] A.C. 1004. Στην τελευταία περίπτωση, η συμφωνία είναι εξ αρχής άκυρη, ενώ στην περίπτωση της ακύρωσης η συμφωνία ατονεί από την ημερομηνία του παραμερισμού της.

Το δίκαιο της επιείκειας ακολουθεί κατά κανόνα τις αρχές του κοινού δικαίου ως προς τη γένεση της συμφωνίας, και τις υποχρεώσεις των μερών για την εκπλήρωση των συμβατικών τους υποχρεώσεων. (Βλ. CHITTY ON

CONTRACT, Vol. 1, 25th ed., para. 347 & 348). Μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις, ολότελα εξαιρετικές, δικαιολογείται η ακύρωση (rescission) σύμβασης λόγω μονομερούς λάθους ενός των συμβαλλομένων: Στις περιπτώσεις εκείνες 5 όπου το λάθος προκλήθηκε από αναληθείς παραστάσεις, δόλιες ή αθώες, του αντισυμβαλλομένου. Κάτω από εκείνες τις συνθήκες και μόνο, παρέχεται πεδίο για την επίκληση των αρχών της επιείκειας για την ακύρωση της συμφωνίας.* Και στην ενώπιόν μας υπόθεση, η θεραπεία της 10 ακύρωσης σκοπούσε στην παρεμπόδιση του ενάγοντα να καρπωθεί τα συμβατικά του δικαιώματα, χωρίς όμως να διαπιστώνεται ο,τιδήποτε μεμπτό στη διαγωγή του κατά τη σύναψη της συμφωνίας ή τις διεκδικήσεις του.

Βάσει των ευρημάτων του δικαστηρίου, ο εφεσείων 15 (ενάγων), δεν προέβη σε οποιοσδήποτε παραστάσεις προς τον εφεσίβλητο για την ευθύνη και τις υποχρεώσεις του τελευταίου να τον αποζημιώσει. Δεν παραπλάνησε με οποιοδήποτε τρόπο τον εφεσίβλητο· αντίθετα, ο εφεσίβλητος προσπάθησε, με κάθε τρόπο, να διαβεβαιώσει τον εφε- 20 σείοντα για την ευθύνη του και την ετοιμότητά του να τον αποζημιώσει. Το λάθος το οποίο έχει επικαλεσθεί ο εφεσίβλητος, προήλθε από τη συμπεριφορά τρίτου, και είναι, σε κάποιο βαθμό, δημιούργημα του ιδίου. Ο εφεσείων δεν έπραξε ο,τιδήποτε που να δικαιολογεί την παρεμπόδι- 25 ση διεκδίκησης των νομικών του δικαιωμάτων. Η ακύρωση της συμφωνίας του αποστέρησε, χωρίς βάσιμο λόγο, τα συμβατικά του δικαιώματα και, συγχρόνως, κάθε ουσιαστική ευκαιρία διερεύνησης των συνθηκών του δυστυχήματος προς διεκδίκηση των δικαιωμάτων του. Από την 30 άλλη, απάλλαξε τον εφεσίβλητο από τη νομική υποχρέωση που ανέλαβε, επιτρέποντας την ανάληψη και την αποκήρυξη υποχρέωσης κατά βούληση και προς ίδιο όφελος.

* (Βλ. CHITTY (ανωτέρω), παρ. 374 κ.ε., και SNELL'S PRINCIPLES OF EQUITY, 12η έκδοση, σελ. 601 κ.ε. .

Δε θα μας απασχολήσουν οι περιπτώσεις εκείνες στις οποίες υπάρχει εμπιστευτική σχέση μεταξύ των μερών "Contracts ubertimae fidei").

Ο εφεσίβλητος ανέλαβε τις επίμαχες συμβατικές υποχρεώσεις προς τον εφεσείοντα, γνωρίζοντας όλα τα σχετικά γεγονότα, χωρίς να του προκληθεί οποιαδήποτε εσφαλμένη εντύπωση γι' αυτά, ή την ευθύνη του από τα λεχθέντα ή τη συμπεριφορά του εφεσείοντα. Κάτω από αυτές τις 5 συνθήκες, δε συντρέχει κανένας λόγος, κατά το δίκαιο της επιείκειας, παρεμπόδισης του εφεσείοντα στη διεκδίκηση των συμβατικών του δικαιωμάτων.

Καταλήγουμε ότι η πρωτόδικη απόφαση πρέπει να παραμεριστεί και να αντικατασταθεί με απόφαση υπέρ του 10 εφεσείοντα (ενάγοντα) για £358,50 σεντ, με έξοδα υπέρ του.

Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται και αντικαθίσταται με απόφαση ως ανωτέρω. Η αντέφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα, δεδομένου ότι η άσκησή της δεν επαύξησε τα έξοδα της έφεσης. 15

Η έφεση επιτρέπεται με έξοδα.